

Muistio

17.1.2023

VN/30177/2022
VN/30177/2022-VNK-15

Muistio

1. Valtionavustusten myöntämiseen sovellettavat säännökset

Puoluelain (10/1969) 9 §:n 1 momentin mukaan valtion talousarvion rajoissa voidaan eduskunnassa edustettuna olevalle puolueelle myöntää avustusta sen säännöissä ja yleisohjelmassa määritellyn julkisen toiminnan tukemiseen. Avustus on jaettava puolueiden viimeksi toimitetuissa eduskuntavaaleissa saamien edustajanpaikkojen lukumäärien osoittamassa suhteessa. Puolueen avustuksesta osa voidaan osoittaa muun yhdistyksen toiminnan tukemiseen. Puoluelain 9 §:n 4 momentin mukaan avustuksen myöntää hakemuksesta valtioneuvosto.

Puoluelain 9 §:n 5 momentin mukaan muutoin avustuksen myöntämiseen, maksamiseen, käyttöön sekä valvontaan sovelletaan tämän lain ohella, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle avustus myönnettäisiin valtionavustuslain (688/2001) nojalla. Valtionavustuslain 1 §:n mukaan lakia sovelletaan valtion talousarvion otetusta määrärahasta myönnettävään valtionavustukseen. Lain 11 §:n nojalla valtionapuviranomainen tekee valtionavustusta koskevassa asiassa kirjallisen päätöksen (valtionavustuspäätös).

Valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 4 §:n 3 kohdan mukaan valtioneuvoston yleisistunto käsittelee ja ratkaisee yhteiskuntapoliittisesti merkittävien määrärahojen jaon tai jakoa koskevat periaatteet samoin kuin määrärahojen jaon alueellisesti, jolleivät jakoperusteet ole säädöksissä tai määräyksissä taikka valtion talousarvion perusteluissa eikä kyse ole virastojen ja laitosten toimintamenoihin tarkoitetuista määrärahoista.

2. Valtionavustuksiin varattu määräraha ja sen jakaminen vuodelle 2023

Valtioneuvoston kanslian pääluokan momentille 23.20.50 Puoluetoiminnan tukeminen on valtion vuoden 2023 talousarvioissa myönnetty 35 635 000 euron määräraha. Määrärahaa saa käyttää puoluelain (10/1969) 9 §:n sekä puolueiden toiminnan tukemiseen myönnettävistä avustuksista annetun asetuksen (27/1973) 1 §:n mukaisesti avustuksiin eduskunnassa edustettuina oleville puolueille niiden säännöissä ja yleisohjelmissa määritellyn julkisen toiminnan tukemiseen. Määrärahasta 35 456 825 euroa on tarkoitettu käytettäväksi puolueiden

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtioneuvoston kanslia

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 23
00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1602 2165
+358 9 1602 2165

kirjaamo.vnk@gov.fi

poliittisen toiminnan tukemiseen sekä puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemiseen. Tästä 5 prosenttia on tarkoitettu puolueille naisten poliittiseen toimintaan sekä samoin 5 prosenttia puolueille niiden piirijärjestöjen toimintaan samojen perusteiden mukaisesti kuin edellä mainitut avustukset.

Määrärahasta saa käyttää 178 175 euroa avustuksena Ahvenanmaan maakuntahallitukselle poliittisen toiminnan ja tiedotustoiminnan tukemiseen Ahvenanmaan maakunnassa.

Momentin määrärahasta 11 878 334 euroa ehdotetaan myönnettäväksi ajalle 1.1.-30.4.2023 seuraavasti:

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p. (40): 2 375 667 euroa

Perussuomalaiset r.p. (39): 2 316 275 euroa

Kansallinen Kokoomus r.p. (38): 2 256 883 euroa

Suomen Keskusta r.p. (31): 1 841 142 euroa

Vihreä Liitto r.p. (20): 1 187 833 euroa

Vasemmistoliitto r.p. (16): 950 267 euroa

Svenska Folkpartiet i Finland r.p. (9): 534 525 euroa

Suomen Kristillisdemokraatit r.p. (5): 296 958 euroa

Liike Nyt r.p. (1): 59 392 euroa

Puolueet yhteensä (199): 11 818 942 euroa

Ahvenanmaan maakunnan hallitus: 59 392 euroa

Ehdotettujen avustusehtojen mukaan puolueiden tulee käyttää saamastaan avustuksesta 5 prosenttia puolueen piirijärjestöjen toimintaan ja vastaava 5 prosenttia puolueen naisten poliittiseen toimintaan vuoden 2023 aikana.

Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle myönnetty avustus tulee käyttää poliittisen toiminnan ja tiedotustoiminnan tukemiseen Ahvenanmaan maakunnassa.

3 Valtionavustuksen käyttäminen

Ehdotetussa päätöksessä puolueet veloitettaisiin käyttämään edellä mainitut 5 §:n osuudet avustuksesta mainittuihin tarkoituksiin vuoden 2023 aikana. Puolueiden ilmoittamat piirijärjestöt on lueteltu päätösluonnoksen liitteessä 1.

Naisten poliittiseen toimintaan osoitetun avustusosuuden puolue voisi käyttää joko puolueen omaan naisten poliittiseen toimintaan tai siirtää avustusosuuden kokonaan tai osittain hakemuksessa ilmoittamalleen puolueen naisten poliittista toimintaa harjoittavalle yhdistykselle (naisjärjestö). Kyseiset naisjärjestöt on lueteltu päätösluonnoksen liitteessä 1.

Päätösehdotuksen mukaan, jos puolue siirtää piirijärjestöille päätöksessä osoitettua avustusosuutta (5 %) päätöksessä mainitun piirijärjestön käytettäväksi tai jos puolue siirtää naisten toimintaan päätöksessä osoitetun osuuden avustuksesta (5 %) käytettäväksi päätöksessä mainitulle puolueen naisten toimintaa harjoittavalle yhdistykselle (naisjärjestö), puolueen tulee siirtää avustusosuus vuoden 2023 aikana.

Muilta osin avustuksen käyttöä ei ole ajallisesti rajoitettu. Avustusta saa käyttää samana ja tulevana tilikausina, jona se on vastaanotettu.

Puoluelaisissa on säädetty puolueille sekä avustuspäätöksessä tarkoitetuille yhdistyksille tuen valvontaan liittyviä velvollisuuksia. Kaikkiin liitteessä lueteltuihin piiri- ja naisjärjestöihin sovellettaisiin puoluelain avustuspäätöksessä tarkoitettua yhdistystä koskevia säännöksiä.

4 Valtionavustusten maksaminen

Valtionavustuslain 12 §:n 1 momentin mukaan valtionavustus maksetaan valtionavustuksen saajalle yhtenä tai useampana eränä kustannusten ajoittumisen perusteella. Puoluelain 9 §:n 4 momentin mukaan avustuksen maksaa valtioneuvoston kanslia.

Valtionavustus puolueille ja Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle ehdotetaan maksettavaksi kuukausierissä siten, että valtioneuvoston kanslia maksaa avustuspäätöksen mukaisen valtionavustuksen hakemuksessa ilmoitetulle pankkitilille kunkin kalenterikuukauden 14 päivänä tai sitä seuraavana sellaisena arkipäivänä, jolloin valtion virastoissa ja laitoksissa on työpäivä. Tammikuun osuus maksetaan niin pian kuin käytännön maksamistoimenpiteet saadaan hoidetuksi.

5 Valtionavustusten valvonta ja avustusehdot

Puoluelain 9 e §:n 1 momentin mukaan valtiontalouden tarkastusvirasto valvoo lain 9 §:ssä tarkoitettua avustuksen käyttöä sekä puoluelain mukaista tukea, vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamista sekä näihin liittyvien asiakirjojen ja tietojen laatimista ja toimittamista koskevien säännösten noudattamista puolueen, puolueen lähiyhteisön ja avustuspäätöksessä tarkoitettua yhdistyksen (valvottava) toiminnassa. Tässä tehtävässään virasto voi tarkastaa valvottavan tilinpitoa ja varojen käyttöä sekä tarvittaessa kehottaa valvottavaa täyttämään puoluelaista johtuvat velvollisuutensa.

Valtionavustusta saavia puolueita ja avustuspäätöksessä mainittuja yhdistyksiä sekä myönnetyn valtionavustuksen valvontaa koskevat lisäksi puoluelain säännökset puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitettua yhdistyksen kirjanpidosta ja tilityksen tekemisestä (9 a §), puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitettua yhdistyksen velvollisuudesta ilmoittaa tiedot vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta (9 b §), puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitettua yhdistyksen tilintarkastuksesta (9 c §) sekä puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitettua yhdistyksen velvollisuudesta toimittaa tilinpäätösasiakirjat valtiontalouden tarkastusvirastolle (9 d §). Valtionavustuksen valvontaan liittyvät myös puoluelain säännökset puoluerahoituksen ilmoitusrekisteristä ja sen tietojen julkisuudesta (9 f §) sekä valtionavustuksen takaisinperinnästä (11 §).

Valtionavustuslain 7 §:n 3 momentin mukaan, jos valtionavustus myönnetään käytettäväksi valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun kuin saajan toiminnan tai hankkeen avustamiseen, valtionavustuksen saajan on tehtävä sopimus valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista toimintaa tai hanketta toteuttavan kanssa.

Ehdotettujen avustusehtojen mukaan (päätöksen liite 2 kohta 4) siltä osin kuin puolueelle myönnettyä avustusta käytetään muuhun kuin puolueen omaan toimintaan, puolueen on tehtävä jokaista avustusta käyttävän yhteisön tai säätiön kanssa valtionavustuslain mukainen sopimus valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista noudattaen tämän avustuspäätöksen ehtoja. Tällainen sopimus olisi tehtävä myös tässä avustuspäätöksessä tarkoitettujen puoleen piirijärjestöjen ja naisjärjestöjen kanssa.

Valtiontalouden tarkastusviraston huomioiden pohjalta valtioneuvoston kanslia on pyytänyt oikeusministeriötä käynnistämään hankkeen puoluelain 9 §:n tarkistamiseksi niin, että muun

muassa puoluelain ja valtionavustuslain keskinäistä suhdetta selvennetään lainsäädännössä.

Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle myönnettävän valtionavustuksen käyttöä valvoo valtioneuvoston kanslia valtionavustuslain nojalla.

Valtionavustusten maksamista ja käyttöä sekä valvontaa koskevat avustusehdot sisältyvät ehdotettuihin avustuspäätöksiin.